

หัวข้อวิทยานิพนธ์

“แม่ค้าถุงพลาสติกอีสาน” ในโลกสมัยใหม่: จากสังคม
ชานาสู่ระบบสังคมเศรษฐกิจแบบเงินตรา

ผู้เขียน

นางสาวยุคล พิทักษา

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.จามะรี เชียงทอง

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้พยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของสังคมชานาในชนบทอีสานตั้งแต่แรกเริ่มบุกเบิกที่ดินเพื่อทำการเกษตร การกลายเป็นแรงงานรับจ้าง และการเข้าสู่การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรด้วยการค้าถุงพลาสติก โดยวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นผ่านพื้นที่วิจัย ซึ่งเป็นชนบทแห่งหนึ่งในภาคอีสาน และผู้เขียนได้วิเคราะห์การสร้างเครือข่ายทางการค้า ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ต่างๆ ของแม่ค้าขายถุงพลาสติกอีสาน วิเคราะห์ผ่านกลุ่มคนที่ออกเดินทางไปค้าถุงพลาสติกตามจังหวัดต่างๆทางภาคอีสาน

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่า การที่ชาวบ้านในหมู่บ้านกลายมาเป็นผู้ประกอบการค้าถุงพลาสติก ทำให้ชาวบ้านมีเงินสดอยู่ในมือมากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมพื้นบ้าน คือ ประเพณีบุญบั้งไฟ ที่มีการจัดการโดยเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจเงินตรา มากขึ้น เช่น การจัดงานในลักษณะบั้งไฟล้อมผ้า (ขายบัตรเข้าสนามบั้งไฟ) และการพนันขันต่อกันในสนามบั้งไฟซึ่งมีเงินสะพัดเป็นอย่างมาก

นอกเหนือจากนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนยังได้อธิบายบทบาทของผู้หญิงในวิถีการผลิตที่ผสมผสานกันระหว่างการทำงานในภาคการเกษตรและอาชีพค้าขายถุงพลาสติกซึ่ง “การเดินทางไกล” ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง “โลกทัศน์” ทางความคิดแบบจารีตประเพณีดั้งเดิม การเปลี่ยนแปลงทางความคิดดังกล่าวได้นำมาสู่การนำเสนอ “ตัวตน” ของผู้หญิงชนบทอีสานแต่ละคนที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับกระบวนการสังสมประสบการณ์เรียนรู้

จากการศึกษาพบว่า อาชีพค้าถุงพลาสติกซึ่งอยู่บนฐานของระบบเศรษฐกิจแบบเงินตราได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพของชาวบ้าน ซึ่งผู้ค้าถุงพลาสติกส่วนใหญ่มีที่ดินทำกิน โดยทำนาควบคู่กับการประกอบอาชีพค้าถุงพลาสติก และการได้เดินทางพบปะผู้คนตามพื้นที่ต่างๆ ของอาชีพค้าถุงพลาสติกเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งในการนำเสนอ “ตัวตนสมัยใหม่” ของแม่ค้าถุงพลาสติก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title "Isan Female Plastic Bag Traders" in the Modern World:
From Peasant Society Towards Monetary
Socio-Economic System

Author Miss Yukon Pitaksa

Degree Master of Arts (Social Development)

Advisor Assoc. Prof. Dr. Jamaree Chiengthong

ABSTRACT

This study attempts to understand the development of social transformations among farmers in the Isan countryside, starting from the pioneering of agrarian land development, becoming workers and entering a non-agrarian carrier of plastic bag trader, through the analysis of transformation in a research site. The study also discusses the networking of trade, strategies and tactics of Isan female plastic bag vendors travelling to various Isan provinces to sell plastic bags.

In addition, the research also demonstrated that becoming plastic bag vendors leads the villagers to have cash on hands, which in turn creates change in folk culture such as the Bang-Fire festival. The festival is now so organized that there is more development in money economy such as selling tickets in Bang-Fire festivals (selling tickets at the gate) and betting in the Bang-Fire contest field, in which there is a great a movement of cash flows.

Moreover, in this thesis the research explained the role of the women concerned in the process of production mixed between working in the agriculture sector and plastic bag vending, which "traveling far and wide" affects change in the "world view" of their traditional mentality. Such change paves the way for the presentation of "Self" of each rural Isan woman differently, depending on one's accumulated learning experiences.

It was found that the plastic bag vending career based on money economy creates change in the livelihood of the villagers who mostly are landed and practice farming in parallel with plastic bag vending. Furthermore, meeting with different people in different place along their travel routes while selling plastic bags is one of the factors whereby they come up with the presentation of the “modern self” of the female plastic bag vendors.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved